



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Bohuslava Hnízdila a JUDr. Brigity Chrástilové v právní věci **žalobkyně A. T.**, zastoupena JUDr. Petrem Hrůzou, advokátem, se sídlem nám. Republiky 58, Tachov, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni č. j. 17 Cad 68/2003 - 71 ze dne 9. 3. 2004,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému advokátu JUDr. Petru Hrůzovi **se určuje** odměna za zastupování v částce 650 Kč; odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala včas kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 3. 2004, č. j. 17 Cad 68/2003 - 71, kterým byla zamítnuta její žaloba směřující vůči rozhodnutí žalované ze dne 25. 2. 2003, č. 505 708 094, kterým byl stěžovatelce odňat částečný invalidní důchod.

Stěžovatelka v kasační stížnosti namítá (posléze doplněné ustanoveným zástupcem), že rozhodnutí žalované, jehož odůvodnění se omezilo na strohé konstatování o zjištěném

poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti na úrovni 25 % a odkaz na posudek lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení v Tachově, bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, a již proto mělo být krajským soudem zrušeno; současně stěžovatelka uvádí, že krajský soud se její věcí zabýval pečlivě, několikrát ke stěžovatelčiným námitkám doplňoval důkazní situaci ohledně stěžovatelčiny schopnosti soustavné výdělečné činnosti, avšak stěžovatelka měla výhrady vůči Posudkové komisi Ministerstva práce a sociálních věcí, která v tomto řízení podávala posudky. Za této situace měl soud buď ustanovit znalce nebo pověřit jinou posudkovou komisi ministerstva vypracovat další posudek, který by dříve podané posudky objektivizoval. Poukazuje přitom na výsledky vyšetření ze dne 22. 7. 2003 na výpočetní tomografii, v němž se konstatuje, že u stěžovatelky se jedná o spondylodegenerativní změny středního stupně. Stěžovatelka je přesvědčena, že již jen relativně malý posun v náhledu na její schopnost soustavné výdělečné činnosti by jí umožnil částečný invalidní důchod nadále pobírat (poukazuje přitom na úpravu v příloze 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, která v kap. XV. oddílu F položce 2 upravuje míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti při degenerativních změnách na páteři a ploténkách).

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze uvedla, že s rozhodnutím krajského soudu souhlasí.

Ze správního a soudního spisu plynou pro věc jako podstatné následující skutečnosti:

Stěžovatelka pobírala od roku 1995 částečný invalidní důchod, od té doby již nepracovala; dne 14. 2. 2003 při kontrolní lékařské prohlídce lékař Okresní správy sociálního zabezpečení v Tachově konstatoval, že procentní míra poklesu soustavné výdělečné činnosti u stěžovatelky činí podle přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kap. XV. oddílu F., položky 2 písm. b) 25 %, přičemž rozhodující zdravotní postižení hodnotil jako degenerativní změny na páteři a ploténkách s lehkým funkčním postižením více úseků páteře; přitom přihlédl i k dalším zdravotním potížím stěžovatelky (počínající koxartroza, žilní městky na dolních končetinách, cukrovka II typu, hyperlipoproteinémie po léčbě upravena a klimakterické obtíže). V důsledku tohoto posouzení žalovaná odňala stěžovatelce částečný invalidní důchod od 4. 4. 2003, neboť zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, vyžaduje pro nárok na částečný invalidní důchod, aby schopnost soustavné výdělečné činnosti poklesla nejméně o 33 % (§ 44 odst. 1 cit. zákona).

K podané žalobě rozhodnutí žalované posuzoval Krajský soud v Plzni, jenž své rozhodnutí opřel o čtyřikrát doplňovaný posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí reagující na postupně vznášené námitky stěžovatelčiny, hodnotil předkládané lékařské zprávy, v důsledku stěžovatelčiny námitky ke složení komise (byť nebyla Ministerstvem práce a sociálních věcí shledána důvodnou) komise posuzovala stěžovatelčiny námitky v pozměněném složení; v soudním spise krajského soudu je obsaženo celkem pět posudků, resp. jeho doplnění (z 29. 4. 2003, 5. 6. 2003, 22. 7. 2003, 14. 1. 2004 a 18. 2. 2004). Posudková komise zaujala názor, že pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti v případě stěžovatelky představuje 20 %, přičemž 15 % představovala spodní hranice výše citované položky přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., a 5 % představoval podíl ostatních onemocnění. Krajský soud shledal posudek posudkové komise ministerstva jako celistvý, logický, přesvědčivý a úplný, zhodnotil v odůvodnění rozsudku velmi podrobně, přehledně a jasně tento stěžejní důkaz v řízení o dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, shledal, že další dokazování pro osvětlení zdravotního stavu stěžovatelky k datu vydání napadeného rozhodnutí není třeba, a proto z důvodů přesvědčivě

v odůvodnění rozsudku vyložených, které z důvodů procesně ekonomických Nejvyšší správní soud nepovažuje za nutné přebírat do tohoto rozsudku, žalobu zamítl jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud se napadeným rozsudkem krajského soudu zabíral v rozsahu a z důvodů v kasační stížnosti uvedených, jak mu prikazuje § 109 odst. 2, 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Pokud stěžovatelka napadá rozsudek krajského soudu proto, že správní rozhodnutí žalované bylo nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost, a proto mělo být soudem zrušeno, uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Rozhodnutí je podle již ustálené judikatury správních soudů nesrozumitelné, pokud z jeho výroku nelze zjistit, jak bylo rozhodnuto, případně výrok rozhodnutí je vnitřně rozporný, rovněž může jít o případy, kdy nelze rozeznat, co je výrokem rozhodnutí, co je jeho odůvodněním, kdo jsou účastníci řízení a jaká práva a povinnosti rozhodnutí deklaruje či konstituuje (mění, odnímá).

Ve stěžovatelčině případě jde o správní akt, jímž byl od vymezeného data stěžovatelce odňat částečný invalidní důchod. Z rozhodnutí je patrné, o jakou dávku se jedná, od jakého data stěžovatelce nenáleží, výrok je opatřen příslušným právním ustanovením; odůvodnění rozhodnutí je nesporně strohé, odkazující na posudek lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení, který je identifikovatelný, na míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti, s odkazem na příslušné ustanovení právního předpisu. Žalovaná jako orgán sociálního zabezpečení příslušný k rozhodování o dávkách důchodového pojištění (§ 5 písm. a/ č. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) při rozhodování o dávkách podmíněných nepříznivým zdravotním stavem (kterým je i částečný invalidní důchod) vychází z posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení /dále jen „OSSZ“/ (§ 6 odst. 4 písm. j/ a § 8 cit. zákona č. 582/1991 Sb.). Je-li v odůvodnění rozhodnutí o dávce podmíněné dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem řádně označen podklad, z něhož žalovaná při svém rozhodování vycházela, je-li posudek OSSZ identifikován datem a místem vydání, jedná se o správní rozhodnutí, jež z hlediska požadavků kladených zákonem (správní řád se podle § 108 zákona č. 582/1991 Sb. použije i na řízení o dávkách důchodového pojištění, nestanoví-li tento zákon odchylky) splňuje minimální standard, který umožňuje soudu takové rozhodnutí přezkoumat (v tomto ohledu judikovaly správní soudy již v minulosti a v poslední době i Nejvyšší správní soud, v dosud nepublikovaném rozhodnutí sp. zn. 2 Ads 27/2003). Je totiž nepochybné, že jediným a rozhodujícím podkladem, který žalovaná vzala za podklad svého rozhodnutí, byl právě označený posudek lékaře OSSZ, který je součástí správního spisu. Míra, v níž žalovaná dostala svým povinností, je nepochybně minimální, z hlediska procesního komfortu by jistě mohlo být toto pojetí náležitostí rozhodnutí o dávkách podmíněných nepříznivým zdravotním stavem žalovanou do budoucna zváženo, pokud je však soud postaven před otázku přezkoumatelnosti takového rozhodnutí, konstatuje, že rozhodnutí netrpělo nesrozumitelností, pro kterou by měl soud takové rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušit. Ostatně v žalobě stěžovatelka takovou námitku ani neuplatňovala, a proto obecně by tato námitka v řízení o kasační stížnosti byla nepřipustnou podle § 104 odst. 4 s. ř. s.; Nejvyšší správní soud se k námitce vyjádřil pouze z toho důvodu, že nelze vyloučit situaci, kdy by správní soud byl nucen přistoupit ke zrušení rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost i za situace, kdy to žalobce nenamítne, ale napadený správní akt je pro soud nepřezkoumatelný a soud musí překročit hranice vázanosti žalobním návrhem (§ 75 odst. 2 s. ř. s., § 76 odst. 1 s. ř. s.). K první námitce tedy lze uzavřít, že napadené správní rozhodnutí splnilo, byť minimálně, požadavky na srozumitelnost, a proto mohlo být soudem přezkoumáno. K postupu soudu, jenž opakovaně doplňoval podklady pro zjištění skutkového stavu věci, lze jen doplnit, že správní soudnictví od 1. 1. 2003 spočívá na principu tzv. plné jurisdikce, a tedy soud postupuje zcela v souladu

s procesní úpravou, pokud doplní důkazy provedené správním orgánem (§ 77 odst. 2 s. ř. s., § 78 odst. 6 s. ř. s.). Jestliže žalovaná ve svém rozhodnutí vycházela z posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení, pak její rozhodnutí mělo oporu ve správním spisu (srov. rozhodnutí NSS publ. pod č. 176/2004 Sb. NSS).

Druhá námitka směřuje do skutkových zjištění učiněných v řízení před krajským soudem, neboť stěžovatelka tvrdí, že invalidní důchod potřebuje, je skutečně nemocná a nemůže vykonávat mnoho prací; žádá Nejvyšší správní soud, aby se snažil zjistit její skutečný zdravotní stav, v doplnění kasační stížnosti učiněné právním zástupcem pak vytýká krajskému soudu, že za dané situace měl pověřit zpracováním posudku jinou komisí anebo soudního znalce.

Neúplné posouzení rozsahu zdravotního postižení, jímž stěžovatelka trpěla ke dni vydání napadeného rozhodnutí žalované, by mohlo být vadou řízení před soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., pokud mohlo mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatelky a v důsledku toho i nesprávné posouzení zákonných podmínek částečné invalidity podle § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

Ve stěžovatelčině případě se jedná o odnětí částečného invalidního důchodu z toho důvodu, že míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti v jejím případě nedosahuje zákonem požadovaných 33 %. Částečný invalidní důchod jako dávka důchodového pojištění je důchodem podmíněným existencí dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a rozhodnutí soudu se opírá především o odborné lékařské posouzení, jež je v řízení soudním primárně zákonem (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení) svěřeno Ministerstvu práce a sociálních věcí, které za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Tyto posudkové komise jsou oprávněny nejen k celkovému přezkoumání zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti pojištěnců, rovněž však k posouzení poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti a k zaujetí posudkových závěrů o plné či částečné invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Tyto posudky pak soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených § 132 občanského soudního řádu se zřetelem k ust. § 64 s. ř. s., přitom však takový posudek, který zcela splňuje požadavek celistvosti, úplnosti a přesvědčivosti, bývá zpravidla důkazem stěžejním. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky posudkových komisí spočívá pak v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především pak s těmi, které namítá účastník soudního řízení uplatňující nárok na důchod podmíněný dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem, jakož i v tom, zda podaný posudek obsahuje náležité odůvodnění posudkového závěru tak, aby byl tento závěr přesvědčivý pro soud, který nemá ani nemůže mít odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity (ať plné či částečné) závisí především. Důležitým pravidlem, které nutno zvláště zdůraznit, je ustanovení § 75 odst. 1 s. ř. s., jež stanoví, že při přezkoumání rozhodnutí soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. To znamená, že posudková komise ministerstva musí ozřejmit své závěry právě ve vztahu k období, kdy bylo vydáno rozhodnutí o odnětí částečného invalidního důchodu.

Krajský soud v Plzni proto nepochybil, pokud vycházel ve svém rozhodnutí z posudku Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí; tato komise se opakovaně vyjádřila k námitkám vznášeným stěžovatelkou v průběhu soudního řízení, přičemž zdravotní stav stěžovatelky posuzovala k datu 25. 2. 2003, tedy k datu vydání napadeného správního rozhodnutí. U stěžovatelky se podle závěrů komise z 29. 4. 2003 jednalo o dlouhodobě

nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou bylo lehké vertebrogenní onemocnění bez objektivizované progresy od r. 1995 do současnosti. Komise současně vyslovila názor, že již při řízení v roce 1995 došlo k významnému posudkovému nadhodnocení. U stěžovatelky se k datu vydání rozhodnutí nejednalo o středně těžké ani trvale těžké postižení více úseků páteře s recidivizujícími silnějšími a dlouhotrvajícími projevy nervosvalového dráždění, ani středně těžkou až těžkou staticko dynamickou insuficiencí páteře.

Stěžovatelka poté předkládala soudu lékařské zprávy převážně z období po vydání napadeného správního rozhodnutí, k nimž posudková komise postupně několikrát zaujímal stanovisko – dne 22. 7. 2003 tak komise konstatovala, že nově doložená lékařská dokumentace nedokládá žádné nové posudkově významné skutečnosti, nově provedené RTG vyšetření páteře dokládá degenerativní změny jen velmi mírného stupně, ani nově doložený neurologický nález není v rozporu s nálezem na páteři hodnoceným v prvotním posudku. V srpnu 2003 byla stěžovatelka přijata k plánované hospitalizaci na neurologickém odd. nemocnice v Chebu; závěry vyšetření provedených v průběhu této hospitalizace a dalších vyšetření komise (ve složení s jiným neurologem, než původně) posoudila 14. 1. 2004 a 18. 2. 2004. Rozhodným datem, k němuž komise posuzovala pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti, bylo 25. 2. 2003 (vydání napadeného správního rozhodnutí); výsledky hospitalizace v srpnu 2003, tedy v období šesti měsíců po vydání napadeného rozhodnutí, dokládají zhoršení vertebrogenních potíží v oblasti bederní páteře v tomto období; podle doložené lékařské dokumentace však nebyly v období před 7/2003 objektivizovány významné ani morfologické změny. Zhoršení potíží odpovídalo dočasné pracovní neschopnosti – v případě zhoršení klinických projevů včetně kořenové symptomatiky by takový stav odůvodňoval zhodnocení v novém posudkovém řízení. Intenzita vertebrogenních potíží odpovídá dynamice tohoto onemocnění, závažná kořenová symptomatika ani trvale významnější omezení funkce páteře nebylo zjištěno.

Míra poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti se v případě podpůrného a pohybového aparátu (kapitola. XV vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění) podle obecných posudkových zásad vytyčených cit. vyhláškou stanoví podle funkčního postižení (postižení pohybu, zatížitelnosti) a vlivu na ostatní orgánové systémy. Při zjištění pohybových a degenerativních změn je nutno srovnat, zda jejich rozsah a výskyt přesahuje rámec změn typických pro určitý věk. Pouhé rentgenologické zjištění degenerativních změn nepředpokládá pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti, stejně tak že byla provedena operace na páteři. Při degenerativních změnách na páteři a ploténkách se rozlišují čtyři stupně míry poklesu soustavné výdělečné činnosti, a to při lehkém funkčním postižení zpravidla více úseků páteře s občas vystupujícími projevy nervového a svalovaného dráždění, omezením pohybu v postiženém úseku, dále při středně těžkém postižení zpravidla více úseků páteře, recidivujících silnějších projevech nervového a svalového dráždění prokázaných EMG, středně těžké statickodynamické insuficienci, dále při trvalé těžkém postižení a konečně při trvale nepříznivém funkčním nálezu.

Z hlediska výše naznačených požadavků na úplnost a přesvědčivost posudku se posudková komise ministerstva obsáhle a podrobně vyjádřila k námitkám stěžovatelky, své závěry přesvědčivě odůvodnila; nejsou v nich žádné rozpory, které by vyžadovaly ze strany krajského soudu další dokazování. Komise nepominula žádný argument vznášený stěžovatelkou, ať již z období před vydáním napadeného rozhodnutí, či, a to zejména, z období následujícího po odnětí částečného invalidního důchodu. Obecné námitky vznášené

stěžovatelkou v podobě výrazu nespokojenosti s názory lékařů účastnících se posouzení jejího zdravotního stavu nemohly vést krajský soud k úvaze, že je nutno skutkový stav vážící se ke zdravotnímu stavu stěžovatelky v únoru 2003 dále doplňovat – úplnost posudku z hlediska hodnocení nálezů, které pocházely z období před únorem 2003 je evidentní (stěžovatelka také netvrdí, že by komise nevzala v úvahu některý rozhodující nález z takového období) a hodnocení nálezů pocházejících z období po odnětí částečného invalidního důchodu je přesvědčivé a dokládá možnou dynamiku tohoto typu zdravotního postižení.

Nejvyšší správní soud pro neshledal v postupu krajského soudu žádnou vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost jeho rozhodnutí, a proto ani tuto námitku neshledal důvodnou.

Kasační stížnost byla proto jako celek zamítnuta poté, co byla shledána nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1, 2 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla v řízení úspěch, proto jí právo na náhradu nákladů řízení nepřísluší. Žalovaná, ač byla v řízení úspěšná, takové právo nemá ze zákona. Ustanovenému advokátu pro řízení o kasační stížnosti náleží odměna, kterou hradí stát; v souladu s vyhláškou č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif) byla odměna určena za dva úkony právní služby (převzetí zastoupení a podání soudu ve věci samé) a tomu odpovídající paušál, přičemž tarifní hodnota činí ve věcech důchodového pojištění 500 Kč (§ 9 odst. 2 cit. vyhl.). Sazba odměny za jeden úkon právní služby činí z tarifní hodnoty do 500 Kč 250 Kč, za dva úkony tedy 500 Kč a tomu odpovídající paušál 2 x 75 Kč, celkem byla ustanovenému advokátu určena odměna ve výši 650 Kč. Pro její výplatu z účtu Nejvyššího správního soudu byla stanovena přiměřená lhůta.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu